

Dubrovačka-neretvanska Županija
Upravni odjel za prostorno uređenje,
gradnju i zaštitu okoliša
Pred Dvorom 1
20 000 Dubrovnik

Zagreb, 12. rujna 2011.

Predmet: Primjedbe na Studiju o utjecaju na okoliš za vjetroelektranu "Bila Ploča, općina Orebić"

Primjedbe su sastavljene na temelju Informacije Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, KLASA: UP/1 351-03/11-02/56 i URBROJ: 531-14-1-1-18-11-6 od 04. kolovoza 2011 i odnose se na Studiju o utjecaju na okoliš za vjetroelektranu „Bila Ploča, općina Orebić“ koja se nalazila na javnom uvidu u prostorijama upravne zgrade Općine Orebić od 10.08. do 08.09.2011.

Uvidom u cjelovito studiju utjecaja na okoliš za vjetroelektranu „Bila Ploča, općina Orebić“ ustanovljeni su propusti i metodološke greške pri sagledavanju utjecaja na ornitofaunu:

1.) **Nedostatna metodologija terenskih istraživanja** predmetne studija **zanemaruje prelet ptica** iznad područja zahvata. Ornitološka istraživanja se previše fokusiraju na sastavljanje inventara ptičjih vrsta, umjesto da se usredotoče na ptičje vrste (grabljivice, ždralovi i druge krupne vrste) koje su potencijalno najugroženije radom vjetroturbina.

Takva istraživanja su apsolutno neophodna, jer iznad istražene plohe prelazi **Koridor Palagruža – Lastovo – Pelješac**, predloženo za zaštitu unutar europske ekološke mreže NATURA 2000.

Zbog toga je nužno na predviđenom području zahvata bilježiti kretanja ptica tijekom cijelog dana: na kojoj visini prelijeću (u visini rotora, više ili niže od rotora), smjer kretanja, učestalosti kretanja i koji broj ptica prelijeće. Posebna pažnja treba se pridodati razdoblju migracije kada se nalaze jata grabljivica i drugih većih ptica na seobi. Takva istraživanja zahtijevaju promatranja ptica više uzastopnih dana zaredom tijekom pretpostavljenih vrhunaca selidbe ptica. Rezultati studije jasno otkrivaju da se

nije adekvatno istražila ornitofauna i zbog toga nije dovoljno sagledan negativan utjecaj vjetroturbina na ptice. Adekvatna metodologija može se iščitati iz sljedećih dokumenata: SNH (2005), Madders & Whitfield (2006) i Europska Komisija (2010).

2.) **Zastarjeli terenski podaci za ornitofaunu:** prema Zakonu o zaštiti okoliša (<http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/329475.html>) članka 75. stavka 2.: "Studija o utjecaju zahvata na okoliš mora biti izrađena na temelju najnovijih, vjerodostojnih i dostupnih podataka." Smatramo da podaci iz 2004. više ne predstavljaju najnovije podatke za područje istraživanja, te da su dodatno potrebni recentni terenski podaci, prije svega za teritorijalnost grabljivica i prelet ptica.

3.) Teritorij **Surog orla** (*Aquila chrysaetos*) prema rezultatima istraživanje predmetne studije zalazi na čitavo područje zahvata uključujući i područje Bila Ploča (Radović i sur. 2004). Iako je prijašnje područje zahvata smanjeno na temelju rezultata istraživanja ornitofaune iz 2004., smatramo predloženo „kompromisno“ rješenje nedostatno, jer se nimalo ne može garantirati da neće doći do stradavanja surog orla.

Citiramo iz elaborata "Studija utjecaja na okoliš za vjetroelektrane Ponikve i Mokalo na poluotoku Pelješcu - Ornitološki dio" (Radović i sur. 2004, Zavod za ornitologiju) koji je prethodio predmetnu studiju:

„Suri orao je malobrojna gnjezdarica stanarica poluotoka Pelješca zastupljena sa samo jednim gnjezdećim parom koji se gnjezdi zapadno od plohe Mokalo [opaska autora: ploha Mokalo obuhvaća u cijelosti područje zahvata Bila Ploča]. Pojedinačne odrasle ptice su redovito bilježene po cijeloj plohi Mokalo koju u cijelosti pretražuju u lov, a po jedanput su zabilježene i iznad Trpnja te na plohi Ponikve 24. travnja 2004. Mlada i odrasla ptica zabilježene su zajedno 17. rujna 2004. na plohi Mokalo. Ptica zabilježena na plohi Ponikve je vjerojatno nesparena skitajuća jedinka.“

Iz toga jasno proizlazi da se predmetno područje Bila Ploča u cijelosti koristi kao teritorij surog orla i da ga mlade jedinke prelijeću tijekom disperzije. Zbog toga i prostorno smanjenje vjetroelektrane „Bila Ploča, općina Orebić“ ne može osigurati opstanak surog orla.

4.) **Kumulativni efekt utjecaja nedovoljno je sagledan.** Na udaljenosti od 35 km od predmetnog područja zahvata planira se izgraditi druga vjetroelektrana „Ponikve“ čiju je studiju utjecaja na ornitofaunu također provodio Zavod za ornitologiju. Na plohi „Ponikve“ gnjezde se dva para **zmijara** (*Circaetus gallicus*), dok se na području zahvata Bila Ploča gnjezdi jedan par zmijara. Dakle, obje planirane vjetroelektrane ugrožavaju najmanje tri para zmijara što jasno prelazi kritičan prag

koji iznosi 1% ukupne nacionalne populacije, koja se trenutno procjenjuje na manje od 200 parova za Hrvatsku (Crvena Knjiga, u pripremi). Smatramo da je nesagledavanja kumulativnog utjecaja ozbiljan propust budući da su oba zahvata planirana unutar istog područja predviđenog kao Područje posebne zaštite (engl. Special Protection Area –SPA) „Srednjodalmatinski otoci i Pelješac“ NATURA-e 2000!

5.) **Propisane mjere zaštite od kolizije ptica s elisama vjetroturbina su zastarjele i neadekvatne.** Od stručnjaka ornitologa moralo bi se očekivati da prate razvoj tehnologije i kao mjere ublažavanja utjecaja predloži **radarne uređaje** koje detektiraju približavanje ptica i koje kratkovremeno isključe rad turbine dok ptice nisu prošle i dok nisu van opasnosti.

Nadalje, nije definiran način potrage za jedinkama nastradalima zbog sudara s vjetrogeneratorima. Na prostranim područjima s grmljem i stijenama takav **pregled treba obavljati s dresiranim psima** (npr. lovački psi ptičari) koji usmrćene jedinke pronalaze uz pomoć njuha. Čovjek, koji će ih tražiti uz pomoć vida, će previdjeti veliki broj ptica koje se nalaze u gustom grmlju gdje su pale nakon sudara ili su se ranjene zavukle i tu uginule.

Završne preporuke

Smatramo da je predložena studija nedostatna i da ne ispunjava kriterije prema hrvatskom i europskom zakonodavstvu. Dio studije koji se odnosi na ornitofaunu moramo, zbog značajnih propusta i neprofesionalnosti, odbaciti i tražiti dodatna terenska istraživanja koja bi dala jasniju sliku o preletu grabljivica na području zahvata, prije svega što je zahvaćen jedini identificirani koridor preleta ptica pod NATURA 2000 mrežom „Palagruža – Lastovo – Pelješac“. Dodatno se nameće dojam da je izvoditelj ornitološkog djela studije namjerno ignorirao kumulativni utjecaj na zmijara na Pelješcu, jer je zahvaćen značajan dio nacionalne populacije ove vrste.

Zbog toga predlažemo još jedan godišnji ciklus istraživanja kojim bi se utvrdilo detaljno kretanje obližnjih surih orlova i zmijara te dinamika preleta ostalih grabljivica i drugih krupnih ptica. Smatramo da je potrebno s po 3-4 dana po mjesecu pratiti kretanje stanarica i gnjezdarica (suri orao i zmijar). Za praćenje migracija ptica najvažnije je obuhvatiti razdoblje od druge polovice travnja do kraja svibnja i razdoblje od sredine kolovoza do početka listopada. Tijekom proljeća i jeseni preporučamo najmanje po 15 cjelodnevnih promatranja koja su potrebna, jer se moraju bilježiti kretanja ptica u odnosu na visinu predviđenih rotora, smjer kretanja ptica i brojnost ptica. Navedenom metodologijom došlo bi se da jasnijih rezultati pomoću koji bi se onda i mogli dovesti utemeljeni zaključci o utjecaju vjetroelektrane "Bila Ploča, općina Orebić" na ornitofaunu.

Udruga za biološka istraživanja - BIOM
Šestinski dol 12, 10 000 Zagreb,
Tel: 01/2950-084
E-mail: info@biom.hr
www.biom.hr
Žiro račun: 2340009-1110249630
OIB: 02969783432

Na kraju želimo istaknuti, da bi pravovaljano i svrsishodno kompromisno rješenje bilo izgraditi samo jednu vjetroelektranu na poluotoku Pelješac i odustati od izgradnje VE "Bila Ploča, općina Orebić", jer će zadnja spomenuta ugroziti opstanak zadnjeg para surog orla na južnom Jadranu u Hrvatskoj te značajno negativno utjecati na populaciju zmijara.

In dubio pro natura.

S poštovanjem,
Ivan Budinski,
dipl. ing. šumarstva

Krešimir Mikulić,
dipl.ing. biologije

Literatura:

Europska komisija (2010): Wind energy developments and Natura 2000.

Madders & Whitfield (2006): Upland raptors and the assessment of wind farm impacts. Ibis.

Radović i sur. (u tisku): Crvena Knjiga ugroženih ptica Hrvatske, 2. izdanje

Radović i sur. (2004): Studija utjecaja na okoliš za vjetroelektrane Ponikve i Mokalo na poluotoku Pelješcu - Ornitološki dio. Zavod za ornitologiju HAZU.

Rucner, D. (1998): Ptice hrvatske obale Jadrana.

Scottish Natural Heritage (2005): Survey methods for use in assessing the impacts of onshore windfarms on bird communities.